

Opinia w zakresie oceny strategii wdrażania projektu innowacyjnego

Nazwa projektodawcy :

**Centrum Terapii Uzależnień (lider) i (partnerzy): Gmina Legnica,
Stowarzyszenie MONAR, Towarzystwo Nie Jesteś Sam , Stowarzyszenie
Inicjatyw Twórczych ,Milward Brown S.A.**

Tytuł projektu:

Profilaktyka Problemowa

Nazwa produktu finalnego :

- 1. Program Przeciwdziałania Zachowaniom Ryzykownym**
- 2. Model Współpracy międzyresortowej – Klaster**

Wrocław 20.05.2014 r.

Ekspert : Antoni Rutka

1. Zgodność produktu ze strategią w zakresie celu i grupy docelowej

0,5/0,5

Specyfiką produktu finalnego niniejszego projektu innowacyjnego jest ścisła i przetestowana w skali miasta Legnica współzależność 2 głównych jego składników : **Model współpracy realizowany w formie międzysektorowego klastra lokalnych instytucji i organizacji** zajmujących się problematyką wychowania młodzieży i przeciwdziałania patologiom społecznym oraz **Program Przeciwdziałania Zachowaniom Ryzykownym**, którego trzonem jest kształtowanie kompetencji/umiejętności społecznych uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Łączne zadziałanie obu w/w części produktu finalnego powoduje istotną poprawę skuteczności profilaktyki i prewencji zapobiegającej zjawiskom szkodliwym społecznie i obniżenie zagrożenia wykluczeniem społecznym osób młodych w wieku 15-19 lat.

Beneficjent uwzględnił liczne krytyczne uwagi sformułowane wobec Strategii wdrażania projektu wyrażone w Uchwale RST i dokonał wielu istotnych modyfikacji w realizowanej koncepcji projektu- zwłaszcza w sposobach testowania wstępnej wersji produktu finalnego i poszerzeniu grupy docelowej o środowisko rodziców uczniów – co w konsekwencji dokonanych uzupełnień i modyfikacji realizowanych działań projektowych spowodowało uzyskanie wysokiej jakości ostatecznej wersji produktu finalnego.

Dzięki oparciu koncepcji projektu na dobrze rozpoznanych deficytach skuteczności i słabościach organizacyjnych dotychczasowych form profilaktyki przeciwdziałania dysfunkcyjnym zachowaniom młodzieży –Beneficjentowi udało się dobrze trafić adekwatność produktu finalnego projektu do tych realnych i coraz bardziej nabrzmiewających problemów społeczno-wychowawczych

2. Skuteczność produktu (korzyści dla grup docelowych) -0,8/1

- Wyniki testowania produktu pokazały ,że jego konstrukcja skutecznie oddziałuje na młodzież a czego potwierdzeniem są zanotowane w znaczącym wymiarze procentowym pozytywne zmiany postawy przystawania społecznego oraz zmniejszenie liczby zachowań ryzykownych .
- Czynniki silnie wpływającymi na uzyskanie tak pozytywnych efektów oddziaływania produktu na odbiorców a jednocześnie **warunkami ograniczającymi** zadawalającą implementację PPZR są : wykraczający powyżej normalnego zakresu czasowego udział zewnętrzny terapeuty wspierającego wychowawców w zajęciach łącznych oraz praca tandemu nauczyciel-terapeuta w mniejszych podgrupach na które dzielono klasy uczniowskie. Oba te czynniki są zarazem warunkiem osiągnięcia oczekiwanej wysokiej skuteczności zastosowania TKS i całego Programu Przeciwdziałania Zachowaniom Ryzykownym (PPZR).
- Zauważane są przez środowisko użytkowników **ograniczenia możliwości pełnego zastosowania PPZR** – głównie organizacyjne i finansowe oraz brak zainteresowania rodziców
- Zastosowanie formuły łączenia wybranych aspektów aktywności różnych podmiotów klastra w obszarze problematyki społecznej spełnia większość celów dla których taka forma jest dedykowana – w szczególności zgodność z rzeczywistymi interesami członków klastra (pojmowanymi jako korzyści w realizowaniu ich własnych zadań i celów funkcjonowania) .Zastrzeżenia budzi jednak mało czytelna formuła zdefiniowania celów powstania klastra ,brak uzasadnienia sposobu wyłonienia koordynatora klastra i jego roli w działaniach klastra oraz nieczytelna rola placówki naukowo- badawczej dostarczającej nowych rozwiązań które powinni wdrażać członkowie klastra - podręcznik pt. „**Tworzenie klastra społecznego w teorii i praktyce**” nie zawiera żadnych odniesień do wskazanych wyżej zastrzeżeń ,ponadto **brak jakichkolwiek niezbędnych odniesień źródłowych** na których oparto treść podręcznika -znacznie obniża wartość replikacyjną tego elementu produktu finalnego. Ponadto podręcznik ten zanadto eksponuje znaczenie idei partnerstwa (którego istotą jest swobodna i dobra WOLA członków w zakresie wspólnych działań) a jednocześnie nie uwypukla roli INTERESU - czyli korzyści odnoszonych przez członków klastra dzięki zintegrowaniu wybranych elementów/fragmentów ich normalnych zadań - tego właśnie wymaga poprawnie rozumiana i zastosowana idea klasteringu.

3. Aktualność potrzeby wprowadzenia produktu - 1/1

W świetle statystyk wskazujących na wzrost liczby zachowań dysfunkcyjnych i narastanie problemów zagrożenia wykluczeniem społecznym młodzieży wchodzącej w dorosłe życie - produkt jest absolutnie „na czasie”, a potrzeba jego wprowadzenia wynika z konieczności zastosowania rozwiązań bardziej skutecznych niż dotychczas realizowane programy przez instytucje i organizacje z różnych sektorów/obszarów (edukacja i wychowanie, bezpieczeństwo publiczne, aktywność obywatelska).

Problem instytucjonalnej współpracy międzysektorowej na poziomie lokalnym (powiatowym i gminnym) dla rozwiązywania problemów społecznych (w tym dotyczących zachowań dysfunkcyjnych młodzieży szkolnej) nie został jak dotąd rozwiązany – pojawiają się w wyniku realizowanych projektów innowacyjnych co najwyżej przykłady nowych rozwiązań jako „dobre praktyki” i do których zaliczyć można także produkt finalny opiniowanego projektu.

4. Stopień skomplikowania produktu (łatwość zastosowania wypracowanych narzędzi) -

0,60/0,75

- Słuszny jest wniosek ,by świadoma interwencję w formie realizacji PPZR rozpoczynać w jak najwcześniejszym wieku ,bo wówczas najłatwiej o uzyskanie pożądanej wysokiej skuteczności działań profilaktycznych .Docenić poradnik metodyczny dla nauczycieli powinni zwłaszcza wychowawcy - za jego kompleksowość, poprawność merytoryczną i metodyczną oraz bogate źródło ćwiczeń i warsztatów przydatnych w pracy wychowawczej z uczniami.
- Biorąc pod uwagę względy praktyczne –oczekiwać należy ,że większe powodzenie i wyższy stopień przyswajalności czeka poradnik metodyczny dla nauczycieli i oba raporty ewaluacyjne – natomiast większe trudności mogą wystąpić z rzeczywistą implementacją poradnika tworzenia klastra społecznego –gdyż sam pomysł takiego rozwiązania jest na gruncie polskich realiów praktycznych zbyt nowatorski –wyprzedzający prawne zachęty do przekształcania luźnych więzi partnerskich w trwałe struktury organizacyjne . To zastrzeżenie uzasadnia obniżenie maksymalnej punktacji w tym kryterium.

5. Możliwości zastosowania przez użytkowników (prawne, organizacyjne)- 0,30/0,50

Użytkownikami innowacyjnego programu profilaktycznego i zintegrowanego modelu współpracy międzysektorowej mogą być pracownicy szkół ponadpodstawowych ,pracownicy JST, pracownicy placówek zajmujących się profilaktyką problemową wśród młodzieży (poradnie ,ośrodki zdrowia, ośrodki pomocy społecznej ,policja, straż miejska) pracownicy i studenci kierunków pedagogicznych ,resocjalizacyjnych, psychologicznych .

Zwrócić jednak należy uwagę na wymienione we wcześniejszych komentarzach tej opinii czynniki o charakterze **organizacyjnym oraz emocjonalnym** -ułatwiające i zachęcające ,ale także utrudniające i zniechęcające do replikacji modelu zawarte w proponowanych rozwiązaniach –odnoszą się one najbardziej do aspektów organizacyjnych wdrożenia nowych rozwiązań przez potencjalnych naśladowców. Jedną z potencjalnych barier realizacji programu TUS może być –zwłaszcza w mniejszych miejscowościach **brak dostępności odpowiednio doświadczonego terapeuty**.

Dodatkowym zastrzeżeniem warunkującym powodzenie prawidłowego zbudowania modelu efektywnej współpracy w formie klastra jest sformułowany już przez samego Beneficjenta warunek „**właściwego dobrania partnerów** „. Zdaniem opiniodawcy –w tym zastrzeżeniu kryje się swego rodzaju „życzeniowość „ Beneficjenta i nieco naiwne przekonanie ,że uda się zbudować „drożne kanały komunikacyjne” i przełamać istniejące dziś ogromne pokłady wzajemnej nieufności pomiędzy instytucjami nie tylko z różnych sektorów (publicznego i niepublicznego) ale nawet wewnątrz każdego z tych sektorów z osobna .Nie wskazano także w jasny sposób kto konkretnie zdaniem Beneficjenta najlepiej nadaje się na **inicjatora procesu tworzenia klastra społecznego** i jakie wymogi kwalifikacyjne oraz formalne należy postawić osobie/instytucji podejmującej się roli koordynatora klastra.

Wysokie szanse wdrożeniowe mają tylko rozwiązania związane z zastosowaniem programu TUS w szkołach ,i to w różnych (pełnym lub tylko częściowym) jego wariantach ,natomiast **z włączeniem modelu współpracy klastrowej do powszechnej praktyki** oraz polityki oświatowej i prewencji przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym **mogą wystąpić duże trudności** – co wyczuwa i sam Beneficjent nie precyzując w zamierzeniach projektowych zakładanej skali wdrożenia tego instrumentu poza obszarem testowania

6. Efektywność (nakłady do rezultatów) wprowadzenia rozwiązania - **0,45/0,75**

Opisane po fazie testowania reakcje użytkowników **wskazują na wysoką efektywność proponowanego rozwiązania** - szczególnie wobec programu TKS.

Nie została pomierzona i policzona efektywność nakładów na tworzenie klastra społecznego a okres testowania jest zbyt krótki ,by odnieść te szacunki do wszystkich faz jego tworzenia ,rozpoczęcia bytu faktycznego oraz planowania rozwoju – raporty ewaluacyjne zawierają jedynie opinie badanych członków klastra –co jednak ma charakter zbyt subiektywny ,by móc na ich podstawie wyrokować o rzeczywistej użyteczności i efektywności tego nowatorskiego instrumentu międzysektorowej współpracy lokalnej .

Fakt złożenia przez koordynatora klastra 6 wniosków projektowych nie jest wystarczającym dowodem trwałości utworzonego klastra społecznego – co najwyżej ilustruje to poziom jego aktywności projektowej ,choć o niepewnej- nieznannej skuteczności tych 6 aplikacji

7. Unikatowość i innowacyjność rozwiązania

0,50/0,50

- **Istota innowacyjności produktu polega na kompleksowości i komplementarności obu obszarów interwencji –tj. programu profilaktycznego oparta tego na treningu kompetencji /umiejętności społecznych (TK/US) oraz modelu współpracy międzysektorowej w formie klastra społecznego.**
- Logika tak założonego sposobu interwencji ustawia jednak TK/US jako główną postać interwencji, natomiast model współpracy pełni tu rolę tylko wspierającą skuteczność pracy wychowawczej realizowanej przez i w szkole – nowością jest włączenie do tego procesu zewnętrznego terapeuty współpracującego z wychowawcami
- Analiza treści oferowanego w tym projekcie zestawu rozwiązań –na tle modeli proponowanych w znanych opiniodawcy innych projektach w tym Temacie pozwala jednak na uznanie ,że rozwiązania te są oryginalne w obu jego głównych postaciach , gdyż nie dublują one rozwiązań z innych ,wcześniej zakończonych projektów, lecz zawiera kompleks nowych rozwiązań o charakterze unikalnym i przez to w dużym stopniu alternatywnych do rozwiązań już istniejących w Polsce.
- Zapropowanie zastosowania rozwiązania opartego na formule klasteringu dla modelu współpracy międzysektorowej odpowiednio dobranych lokalnych instytucji i organizacji świadczy o podejściu niekonwencjonalnym Beneficjenta i Jego odwadze w proponowaniu formy zaczerpniętej z zupełnie innego obszaru aktywności stosowanych dotąd tylko w biznesie

Opinia na temat zmian wprowadzanych przez beneficjenta w zakresie strategii upowszechniania i włączania do głównego nurtu polityki oraz ewentualne rekomendacje w tym zakresie :

Z przedstawionego opisu wynika brak konieczności wprowadzenia przez Beneficjenta zmian w zakresie strategii włączania produktu do głównego nurtu polityki w stosunku do pierwotnej koncepcji przedstawionej w strategii wdrażania projektu –jednakże opiniodawca nie może doszukać się informacji wskazujących na oczekiwane przez beneficjenta sukcesy włączania produktu do głównego nurtu.

Natomiast w strategii upowszechniania zmieniono lokalizację i uczestników 2 konferencji z wcześniej planowanych w Legnicy na 2 konferencje wyjazdowe w Warszawie (dla pedagogów z woj. mazowieckiego oraz MSCDN oraz przedstawicieli PARPA ,Ministerstwa Edukacji Narodowej i Min. Zdrowia) i w Czarnym Borze. (dla przedstawicieli JST odpowiedzialnych za wdrażanie działań profilaktycznych w woj. dolnośląskim

Komentarz i rekomendacje eksperta :

Opiniowany produkt finalny- spełnia w zadawalającym stopniu i pod każdym względem wszystkie 7 kryteriów oceny (punktacja 4,05/5,00), co w pełni uzasadnia jego pozytywną rekomendację.

Potwierdzona została zgodność produktu finalnego z celami projektu, wykazano innowacyjność proponowanych rozwiązań i określono jak dalece proponowana innowacja ma szansę sprzyjać rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów i w jaki sposób będzie wywierała wpływ na sytuację grup docelowych. Pochwalić należy Beneficjenta za odwagę w proponowaniu nowych rozwiązań oraz za otwartość i elastyczne uwzględnienie uwag zgłoszonych przy opiniowaniu strategii wdrażania projektu w 2012 r. także za konstruktywne wykorzystanie obserwacji i refleksji z testowania, stwierdzonych konieczności zmian oraz propozycji i zaleceń zawartych w obu raportach z ewaluacji.

Uzupełnienia wymagają wskazane braki –a w tym :

- 1.wskazanie wykorzystanych źródeł w poradniku tworzenia klastra ;
- 2.opis sposobów wyłonienia koordynatora klastra oraz wymogi kwalifikacyjne i formalne wobec osoby/instytucji koordynującej działania klastra;
- 3.wskazanie przykładowych inicjatorów tworzenia klastra ;
- 4.oszacowanie efektywności proponowanego modelu PPZR w relacji nakłady/efekty;
- 5.opisać czynniki/warunki zapewnienia trwałości funkcjonowania klastra ;
- 6.opisać role w klastrze dla placówki naukowo-badawczej ;
7. Opisać (wskazując „twarde” dowody pełnego lub częściowego wdrożenia PF spoza obszaru testowania) zakładane efekty zrealizowania **strategii włączania produktu finalnego projektu do głównego nurtu polityki**- inne niż rezultaty upowszechniania PF.

Rekomendacja eksperta :

uznać produkt finalny za zwalidowany

Opiniowany produkt finalny spełnia w zadawalającym stopniu wszystkie 7 kryteriów oceny –wartość łączna przyznanych punktów jest wysoka (4,05/5,0)

Antoni Rutka

Wrocław
20,05.2014 r.